

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذي جعل في الدنيا آيات كثيرة

لعل من يتدبرها يتفكر في عظمته وجلاله

بیتام راجی رحمت رب فی الدنیا کتابت قطب الدین محمد

سید الشهدا

باده خم سگانه است چون بفضیافت دل و دماغ پروازند و ریابند که جناب وی چه مایه داد نکته فہمی سخن شناسی
 داده است و چه منتہا بہ گردن فہم و آگاہی نہادہ الحق اگرچہ شعر گفتن و مہارت این فریور فن خیلے دشوار است
 شعر فہمیدن و بوقاق سخن سیدن دشوار تر است و این موہبت عظمی کہ تعلق با شنائے مذاقہائے گوناگون و
 طرز بائے بوقلمون دارد از شعر اہم کمتر کہ ہمیشہ چنانچہ غنی کشمیری پرودہ از روئے این از میکشاید جا بکیمی ہر لایہ

شعر

شعر گفتن بہ زور سختن بود	لیک فہمیدن بہ از گفتن بود
--------------------------	---------------------------

این کشتی سرجوش بادہ معانی بنام تاریخی سفینہ منتخب موسوم بہست و دار کرد ہر حرفش جام
 سرشاری از حقیق مخموم چشم حریفان چون بر سایہ ہائے نشہ این مے و آتشہ بچشم روشنی دماغ پروازند

بافر اموشی نسا زند و بدعای خیری نوازند

قطعه

بجز نغمہ نقشہ جگرش بادہ شیراز مے و آتشہ را بشیشہ نگرند چہ نوید منتخب نظم نہتہ سنج وصال سخنوریکہ ہمین وجود او شدہ است و ہند دل ز کف خویش و الہان سخن بر نہ مفت ز اوراق چند بے زحمت تبارک اللہ ازین درج گوہر مضمون ز فیض ساقی این بادہ حضرت شاخ ایام اہل سخن مقتدا سے نکستہ رسان زہے سلیقہ شایستہ سخن فہم ہمیشہ سر ہمہ چشم قبول سے آزاد	صلاسے عام زمین معشرہ حریفان را کہ بہت مایہ نازش و صد خستہان را مبارک از قلم من گروہ یاران را طواف خطہ شیراز فرض شردان را کہ دادہ ہر ورقش جسلوہ یوسفستان را وسیلہ شرف صد ہزار دیوان را کہ نیست از رش بیگانگی صد کان را سر درستی جاوید مفت اخوان را کہ سے سر ز بوجودش غرور گیہان را بکوزہ کوشش او جاسے دادہ عمان را بود سواد حرفش سخن شناسان را
---	---

Call No..... Cat.....

5535
Acc. No. H226 Price.....

Shelved..... Checked.....

بسم الله الرحمن الرحيم

یگانہ خداوند باندہ نیروی کہ بزبان و جہہ کرامت فرمودہ تست تریابی پایان ستایش و سجود و درخور طاعتی که
بیان و ناطقہ عنایت نموده تست رسول ترا اول و صاحب او را بیکران نیایش و در و از راه لطف
پذیر و بجا برت قصود امیر یکسر پس از قدح آرد و بخون زده بزم ایجاد سید محمود و جہا نگیر نگری متخلص بآب
میکشان خمخانہ خیال را صلاے عام و بادہ آشامان میکرده فکر را فرودہ سرمستی مدام کہ سر جوش بادہ
پرزور شیر از از خم بزمین شجود و شیشہ جا کرده است و بکوریے افسردہ طبعان شور چشم ساز شور افکنده
انجنہا بادہ نیست کہ سرو آن پنج خمار از پیے دارد و نشاط آن اندوہ پشیمانی بی پایان آرد و شراب خامہ
رساے مصطفیٰ نخست کشتہ آن جاوید سورت و کیفیت آن از افعال و درستیش ہمہ ہوش است
و نجیش ہمہ نوش یعنی منتخب و این سگانہ یگانہ شہسوار معرکہ سخن طرازے افتخار المتاخرین و رئیس المتفرعین
میر اوصال شیراز است کہ اول بہ تیغ ثالث رسل ثلاثہ شعرا حضرت شیخ سعدی و دوم بطرز لسان الغیب بند
خواجہ حافظ و سوم بطرز خاص خودش رقم فرمودہ و در میخانہ بخیر و خوش معانی بر رثے حرفیان دریا نوش بزم
سخن دلنے رایگان کثودہ ساقی این ذوق افزا شراب و ساعی این دلریا انتخاب سخن فہم سخندان معتقدے
شعرے زمان علی الجناب محامد انتاب مولوی ابو محمد عبد الغفور خان بہادر نساخ دوم فیضہم را لازم کہ مدین کار
عجب ساحرے بکار برودہ غلط کردم طرفہ بد بیضای نمودہ جرعه کشان خستان افکار ازین شراب غافل کہ در جوش

گفتی که بروز عشق بگریز
 عاشق چند آنکه زهر و زرد
 از شمر وصال وز تو در شهر
 گفتش عاقل آن زلف ترا مفتونند
 چون خوش و ناخوش گیت گزینست وصال
 وصال باد و بچنگ آمدن بود مشکل
 اے کاب خضر زنده دلان خاکپای تست
 و دوزخ کنایتیست که از خشم و قهر تست
 احرام طوف شیفتگان بهر کوی تست
 عاشقی چیت ترک کام و مراد
 از عفو تقاضاے کمند داشت در یفا
 جور تو بے خوشترم از یارے اغیار
 این عجب دان که میان زدی و مکر میست
 حالش بشد که بر درخت بفرود من وصال
 چه میسکروم اگر نامهربان بود
 چه جور مان که بمن کرد بهر خاطر غیر
 بهجو صال آنکه بزلت تو دل
 میناے گل از ترشح ابر
 مے خورامروز ویندیش وصال از فروا
 جان بهر دوست از همه عالم گزیده ام
 چون من بخوشتم همه آفاق گو بسوز

هر جا برویم عشق با ما است
 بیچاره چون عاشق است در سوخت
 هر روز هزار فتنه بر پاست
 گفت زنها سازان فتنه که در عالم ازوست
 خرم آن دل که بهر حال مے خرم ازوست
 و گرنه با کرم شاه رندے آسانست
 در سینه آتش تو در دل هوای تست
 جنت حکایتی که ز لطف و رضای تست
 آشوب جان سوختگان از برای تست
 و آنکه رامد عاست بوالهوسه است
 زان عمر که بیوده شد اندر ره طاقت
 او لے است عقوبت ز تو که غیر شفاعت
 طرفه تر آنکه دلمان ز کفتارے هست
 تا که در کوی معان سایه دیوارے هست
 که مے سوزد مراد مهربان است
 بهیتر تم که دل ازوے هنوز خورسندست
 بست ز زنجیر عسلاقی برست
 پر باد و صاف خوشگوار است
 ز آنکه با عفو چنان جرم چنین مختصر است
 این تحفه نیست مایه چندین خجالت است
 ای ناله وقت آن شده که زول بهریت

اشعار منتخب میرزا وصال شیرازی

بغیر دیر مغسان دل ندید جاسے را
 وفا کنند کہ بیگانه آشنا سازند
 چشم وفا از کہ توان داشت
 زخم چو از تست ندارد و زیان
 ہر چند در دور جہان نایاب باشد خرمے
 میر ذرا آب آتش ہے این خود و عجب نبود وصال
 بیم زوال نیست اسے شاہ ملک حسن
 اہم گواہ سوز دل آمد و لے چو سوز
 خود آن مجال کو کہ بوسم جمال دوست
 چرا چون شمع سرتاپا سوزم ز آتش غیرت
 تا قامت بلندت مارا بلا سے جان شد
 مے را بوقت خور کہ حکیمان ستودہ اند
 مرا از توبہ ساقے توبہ دادے
 آنکہ چون جان بدل حستہ نہانت مرا
 خدا کند کہ در آسمان نباشد باز
 شوق دیار لیلیم جانب نجد مے کشد
 شد نصیب از تیغ او کامیکہ در دل و شتم
 ازہ غیر پرست محفل او
 خبر رابی چون بنائے عالم ست
 حرف تلخے زان لب شیرین بگوئے

کہ فرق مے نہند از شمع گدائے را
 ترا چہ شد کہ نے پر سے آشنائے را
 یار ستمگار فلک بے وفا
 درد کہ از تست نخواہم درد و دا
 جو سیم از دریا سے جان این گوہر نایاب را
 از سوز دل بین چشم من آتش بزیاد آب را
 زان نالہ کوش مے نکنی داد خواہ را
 در شرع عشق کس نپذیرد گواہ را
 کان بیوف گناہ شمار و نگاہ را
 کہ من پروانہ او باشم و او شمع محفلہا
 بر جان کس نخواہیم غیر از خود این بلار را
 شرب مدام را نہ کہ شرب مدام را
 نگو کہ دے جزاک اللہ خیرا
 یار دل بود و کنون دشمن جانست مرا
 کہ آہ و نزار سے مانیت اختیار می ما
 دل بکمان کہ مے کنم ساز رہ حجاز را
 دشمنیہا سے رقیب آخر بکار آمد مرا
 از یار تھے ست محفل ما
 وقت آن خرم کہ گشت از مے خراب
 تا وہ ہم نقلستان ہم شراب

نگویم از بد صوفی اگر چه راست بود
 اے دل نماز تست نیا نر تو با خدا
 دین و بزرگ دیدن حقست و بندگی
 سر پراز نشه صبا و لب از شعر وصال
 آن قدر صومعه از اہل صفا خالے شد
 نخت آمدہ پاک جہد کن پارے
 بر آیدیدہ رو و دگشتے نجات وصال
 چنین کہ عفو تو بر جسم عاشقست چه غم
 خلاف اہل طریقت نے کنسم لیکن
 وصال زمزمہ شعر و جام صبحدے
 خانہ پیرے فرودش آباد
 پیش چشمے و وصف روے ترا
 قرار در دل ماگیر و شاہ خوبان شو
 محراب بان طاق و وابر وے تو ماند
 وصال عشق بتان گر خلل بدین آرد
 عہد شد روزی استم کہ پرستم رخ خوب
 ز عشق خال زحمت سوزم این عجب حالیت
 تابانت وصال دولت نصرت
 صید حرم خطاب کردے
 خبرش نیست کہ عاشق کہ و عاشق سوزست
 بجد گوش و میندیش از فغان وصال

اگر چه در حق زندان ہزار بہتان گفت
 گر چه بصورت این حرکات مکر راست
 نے در بلند گفتن اللہ اکبر سبت
 تماشاے چمن مست و غزلخوان میرفت
 کہ وصف می کردہ گل بانگ امامت برخواست
 کہ آنچنان روے آخر کہ آمدے ز نخست
 کہ تخم توبہ آدم ز آب دیدہ برست
 کہ رو سفیدے من نامہ سیاہ نیست
 نگار و مطربے زیبہ خانقاہ غنست
 چراغ مدرسہ و درس صبحگاہ غنست
 کہ خرابے ماز و ولست دوست
 از جہانے شتقنم ہوسست
 بے عزیز شود و یوسفیکہ در چہ ہاست
 دل بے سبب نیست کہ دائم بنمازست
 کسیکہ عشق نور زود برانش خلست
 شرک باشد کہ فراموش کنم روز نیست
 کہ شعلہ دمن و غیرے در آتش افتادست
 از افسر خسروانش عسارت
 تا کشتن من شود حرمت
 نیست آگاہ کہ بیان چہ و بیان شکنست
 کہ نخت انیمہ و نالہ اش شریکنداشت

دلم چو اشتیاق مست از نشاط می رسد
 جهانیان همه سودا بر اے سود کنند
 تو جو پیشه چو ترک بخاک کنی چه کند
 بر خیزم از ان بزم که باغ خیر نشین
 دل رفت و هوش رفت و خرد رفت و نام رفت
 میان عاشق و معشوق نسبتی باید
 زین عجب دارے که یاری جوید از دشمن وصال
 ز ما بنا صح ماحق جز اے خیر و باد
 یاران شو که ترایار شو و در همه حال
 عجب است از همه در باغ بهشت آسایش
 هر چند جو میکشد از رشک فارغ است
 کروے هزار سے به تسخیر ملک و دل
 اگر بدید که انصاف بنگر و شیرین
 خواه یا نخواه باید ساختن در دام دوست
 بر خصم رخ از مهر کشاید که فریب است
 شادی کند از قتل مسلمان که جفا و ست
 صبا فضای چمن پر ز مشک سارا ساخت
 عیب صال چند ز رندے و عاشقے
 ز سنگهای ملامت که زاهدان فلکند
 و بان تنگ تر عقل چشمه جان گفت
 بتان چو جان و تو جان بتانے از خوبے

زیر بار غمت گر چه فوق طاقت ماست
 وصال را همه سودا نیکه با تو اش سود است
 دل وصال که خو کرده است با سمیت
 بر خاستنم به که نشنیم به ندامت
 نامح کنون نزاع تو با ما چه حاجت است
 به بین که چشم من دیار هر دو خون ریز است
 زین عجب تر بین که چشم محبت از یار دشت
 که هر چه پند فراید محبت افسزد و نست
 یا و آن کن که بهر حال نماید دوست
 عاشق دل شده هر جا که رود غم با دوست
 خرم کس که دلبر نامهربان گرفت
 آگه نه که از نگه می توان گرفت
 بهائے تیشه فرهاد ملک پر ویز است
 کام یا ناکام باید زیستن بر کام و دوست
 با ما چو رسد باز بپوشد که حجاب است
 ساغر کشد از خون عزیزان که شداب است
 اگر چه نافه سورے هنوز و زنا فست
 از زهر خسته شد پئے کار و گر گرفت
 هزار تو به شکستند و ساغر شکست
 ندیده را به ازین هیچ وصف نتوان گفت
 دست گفت ترا هر که جان جانان گفت

دشمنی باد وستان آئین خوابانست وین
 هر که بینے تر سدا زیزوان زهه نادان گروه
 یارب جور و جفا گرچه گل بے غارست
 همه کس در پے آسانے کارست و دلم
 گفت بوسه ز لیم چساره بیمارانت
 گفته که نشان عاشقچه چیت *
 فریاد که فریاد بگوشت نکند راه
 به محفل که تو سے شمع را ببرم
 جفا کشیم و دل از مهر یار بر نه کنیم
 شفا در دهن آن پس که تاوک تو نخست
 بجز تلخی نه گفت آن از لب لعل
 درد ما بجزست و در مان مردنست
 حرف زدم از توبه دله از سرست
 آن را که دست باست فرخنده دے باشد
 همه گویند ز سیرغ نشان بود و باز
 سیرغ خوبت وصال بر سرخ خوبان شهر
 تیرش بر قیب آمد و شد جان من از تن
 سترے می فروش آئی اگر ت نیاز باشد
 ویند که در بهشت حور است
 شب را سحرے خوش ست اثا
 ثا شب وصل عاشقان را

ورنه هرگز بے سبب کس دست را دشمن نه داشت
 با همه خصمی کسے پروا سے هر من نه داشت
 من بقر بان گلے کز همه پر خار ترست
 عاشقچه پیشه کند کز همه دشوار ترست
 گفتم اول دل من کز همه بیمار ترست
 من عاشق بے نشانم اے دوست
 ورنه بدل خسته همه ناله و آه هست
 که با وجود تو حاجت بروشنای نیست
 بشرع عشق گنا ہے چو بیوقلے نیست
 بهای خون من این پس که خنجر تو نریخت
 مگر و سے سخن امشب بمن داشت
 آه ازین درد و ز درمان الغیاث
 ترسم بدر میکده ام بار نباشد
 چیز تو نقطه کردن بر خود ستمی باشد
 بحث کیفیت نقش خط و خالش دارند
 گر بکند ویده باز هر مرثه نشتر شود
 ز دیر و گریه زخم و بمن کار گرانست و
 که ز هر طرف در آسے در کعبه باز باشد
 هرگز چو تو اے پسر نباشد
 گر ماه رخسے بر نباشد
 آن به که ز پیر محسوس نباشد

بیا و عارض او فای غم ز جلوه حورا
 من وستی که تا کرد دست گردون
 اینخوش آن رند قدح نوش که در روز جزا
 مثال آب حیات ست وصل و لب من
 آسوده ام ز رشک و فای تو بار قیب
 رستم تنم و چرخ بکین و توبه وفا
 نوشم ارسم گلگون عجب مکن که بدل
 مرا این خال مشکین تو دانه ست
 بهامی هر که خمرشش در خسار ست
 دیده اند آرد که عمرش بابت زیبا گذشت
 ز بسکه دور ز خویش و بد دست نزد یکم
 دلفن و نه ستم از تو مرانه مهر و نه کین
 تا وک آه من از قاره گذشت اما وصال
 بے تو ام گیریم در روضه سر خوان طلبند
 با شمع انفس پرستی زمینان بر خیزد
 از شاد و دمی کنند توبه
 زین که هر روز فزاید غم عشقت بدلم
 وصال از وصل و هجران هر دو ناله
 اعتماد و فای غم ز باره ما
 اگر سرشته رحمت رود ز خانه من
 بزهد خشک بته کرده ام جوائی عمر

ز شوق قامت او اینم ز هول قیامت
 جفا با مردم هشیار کرد ست
 چشم رحمت همی بر گریه مستانه دوست
 که کس ندیده و سلی در زمانه مشهور ست
 و انم که دوستی ترا اعتبار نیست
 چون من کسے بوصل تو امیدوار نیست
 غم تو دارم و می از برای دفع غم ست
 مرا آن زلف پیر چین تو دام ست
 یکایک هر که شمشش تلخ کام ست
 در نه یکسان عمر بر بنیاد و نا بینا گذشت
 مرا عجب که شناسند عنقریب از دوست
 کسے مباد بدینگونه بے نصیب از دوست
 چون کم با آن دل سنگین که از قاره گذشت
 و لم آرام نگیرد که دلاراسی نیست
 کتر از بوسه از لعل تو دشنامی نیست
 اما ز وصال یاورم نیست
 شکر با در و لم از طالع روز افزونست
 چو کار عشق کاره بوالعجب نیست
 مناز از پے صید کسے میتوانی بست
 بگو برو که سگ و دوست شناسی غمت
 شراب خوردن پیرے قضاے مافات

گفتش بوسه ازان تنگ شکر قسمت است
شیخ میخواست ز مسجد بخوابات آید
نیست در بزم تو آسایشم از بیم رقیب
کز دولت غرض آنست که زحمت نبره
بر زبان تو گذشتست مگر نام وصال
از پدر میراث فرزندان آدم عاشقیست
ندانم از تو چه باشد نصیب محرومان
اگر داره سره با عشق خوبان
همین نه من بدان تو با ختم دل و دین
پیر که از نظر آدمی به پرده درست
عالمی دفع بلا باز دعا می خوانند
بعد ازین باوه پنهان نخورم اے زاهد
کز لبت بر خست نیست عذر خست همین بس
مارا بشتبازنه استاد شد خشم می
خرقه تنگ ست بی داون در داد وصال
گر وصال این نام سانهاده بد بر خوشی تن
بوستانها نیمه شرم شد و گلها بشکفت
از پس عمره و طوف حرم و سعه و وقوف
عید شد روزه کشاے همه از نقل نه بیند
و خمر ز باغش چندے طلاق افتاده بود
بار و آدم طلاقش باره که روم رجوع

گفت کین نقطه و گر قابل قسمت نبود
لیک او را بدر یکده رخصت نبود
از چه گویند که اندوه بخت نبود
دولتی بهتر ازان نیست که دولت نبود
زین که این نام بکام همه شیرین آمد
کز یاد بینی این فسرند ز اول عاق بود
که محسوران تو در آرزوے یک نگینند
ترا باید که بیستم سر نباشد
به تیج هر که تجارت کند خسارت کرد
مگر خبر ز چنین حسن پرده در دارد
چون بلا آن قد و بالاست دعائتوان کرد
گننه سا که دهد بوسه ریانتوان کرد
رویتو باغ خلعت در غلد شب نباشد
مهر درون نهفتن بے مهر لب نباشد
وقت این سکه دانست که بفر و خت بود
قسمتش از عاشقی یکسر فراق افتاده بود
گلشن با بهمان گونه خزانست که بود
دل همان معتکف ویرمغانست که بود
باز و خانه ما آن رمضانست که بود
تلخ بود اما چه شیرین در مذاق افتاده بود
هم نیمه محسوب بوار طلاق افتاده بود

این مے کشدم که مے کشد عشق
 ارغوان از ثراه پندارے که جام
 غم ماگر بود بسیار غم نیست
 پرده راز حریفان پاره شد
 حال دل با عشقبازان گو وصال
 وصال آن نبود گو بخویش نپسند
 گردور و زسے دگر از عمر چنین مے گذرد
 عقل تو دور و ستر تست بی سودا کن
 چون دور بکام تست گزید هر دوی زبید
 گر چشم تو خو نخواست جانها همه بستاند
 سو دسے ندارد آب بر آتش فشانند
 بس فشانیم وصال آب صبوری و هنوز
 یار زانوی عشاق ملاسے دارد
 نه همین من چو خیالے شدم از یاد رخت
 شایر ما بدر خاتمه امروز گذشت
 اسے دل رنگ سیه لعل بدخشان نشو
 آه دل در دل تو راه ندارد
 آتش و وزخ و آشوب قیامت سہلست
 وصال پرده میفکن ز کار اہل ریا
 بہر فعلی رقم زو خامہ قدرت مکافاتے
 ز شیخ صومعہ فرق ست پر پیسکہ را

مارا و ترا خیر نباشد
 پر شراب ارغوانے مے کن
 ترا باید که شادے کم نباشد
 باز این مہ پارگان در پرده اند
 زندہ اینانند و باستے مردہ اند
 جفا و جور ترا گرچہ غیر را شاید
 دل بجان میرسد و کار ز دین میگذرد
 کہ بلا هرچہ رود و بپرسد عاقل برود
 چون حکم بدست تست گرتیغ زنی شاید
 و زلفت تو طر است و لہا ہمہ بر باید
 اکنون کہ خاک ماز غمت بر ہوا رود
 از دل این آتش سوزندہ بدر مے نرود
 آفت خویش بود ہر کہ جمالے دارد
 ہر کسے در دل خویش از تو خیالے دارد
 صوفی شہر ازان و جدے و حالے دارد
 گنہ لازم خورشید و رخشان نشود
 آہ ازان دل کہ راہ آہ ندارد
 پیش آنان کہ گرفتار غم مجسم ہنند
 کہ چون نگو نگرے جملہ سالکان رہند
 وصال سایش را خواہی مر جان کت نہ بخاند
 کہ دید و عیب نکر و آن ندیدہ عیب کند

بوسها گفت دهم زان لب همچون شکرت
 دولت و اسباب دنیا همچو زلف یار است
 اول اندر کوه او جز نقش پای مانمود
 و در عاشق را طیب عشق نشناسد و در
 سر نهم کرون کشد عجز آورم خشم آورد
 از غیر دوست مارا باید نظر به بستن
 آن را چه خشم که خصم در آزار او بود
 و در تو میدست چنانچه اندوه جان خورند
 و خنده روزگار کسانیکه باز خست
 از یک نظر نواز و از یک نظر کشد
 آنچه اندوست بمن کرد بدشمن نکند
 وزن این خشم بمن طعن نبی مهر دوست
 ای که گفته در سرایات مغان بدنامی ست
 مرگ مشکل بود بر من بجز یار آسان نمود
 آنچه خواهد کرد و بر یگانگی آن تند خو
 تا خشم گفت اگر علقه از من بگریزد
 آن را که نظر هست و نظر باز نباشد
 گفته که نظر باز کن بر رخ خوبان
 قرار برود و دم با قرار و دین با دل
 مرا بے مهری و مهرت ندارد و در نظر فرقی
 بدگوئی ماکه غیر نکوئی نه مانندید

آن همه بوسه رسیدت بدشنامی چند
 زانکه در جمیع پیش چنبرین پریشان بود
 آخر آنجا از هجوم خلق جاس مانمود
 این شفا از آن اشارات و دایره و نیر
 گوئی آن بیگانه و شش هیچ آشنائی نمود
 کرد دوست از عنایت با ما نظر ندارد
 بیچاره آنکه دشمن او یار او بود
 تیغ از تو میزنی ز چه پر دای سر کشند
 روزی به شب بر نه و شب به صبح کشند
 مابنده ایم اگر بنواز و دگر کشد
 شعله با خار و خس و برق بخرمن نکند
 با که آن ماه و فاکر و که با من بکشد
 این غلط گفته وصال آنجا مکرر می رود
 عشق گاه به چمنان مشککشای میکند
 بیوفائی میکند چون آشنائی میکند
 گفته شش شرطی آنست که عاقل گیرد
 بینا شمارشش که نظر باز نباشد
 این را بکسی گوئی که نظر باز نباشد
 و گر چه ماند که از مانمود تا میرود
 حکم آنکه کار نازنینان نازنین باشد
 وید آنچه را نگفت و گفت آنچه را ندید

تو پناہ سے کرونت کارے عجب مد وصال
 زلف مشکین ترا از نافه چنین کرده اند
 و انجم استن بهین احوال جان و دل میرس
 سر بر خنگ و ستیز چشم و کین ست و غرور
 خواستم دشنام از یار آخرم و بانس داد
 پریشانی بزلت رو نیامد
 و قاصد مهر و آئین خویر و س نیست
 آه از سحر صد دانه که شیطان عنقان
 گفتم چو سراپا و لبت جان و هند خلق
 گفتم بجان ز لعل تو بوسه توان خرید
 گفتم بهای بوسه چرا نقد جان کنند
 گفتم کرا بوسه عقیقین لبت نواخت
 رازیکه فاش شد ز خرابات فاش شد
 شبان بے سحر من ندیده میسگویند
 و اعطایا عاشقان گو هول رستاخیز را
 کیسکه شکوه بچران نمود و شکر وصال
 کس اجمال طعمه کس کے بود وصال
 آشنای جام صبا از خرد بیگانه شد
 زاهد از شاہد و ساغر کندم منع و خدای
 زشت کرد و چشم ہمہ زیبا افتاد
 هر چه آموخته بودیم در ایامے چند

این بعدا کرده یا اتفاق افتاد بود
 لعل نوشین ترا از یاقوت ما چنین کرده اند
 زانکه دماغ جان و دل را چشم ظاہر بین ندید
 ایزدش گوئی براسه خاطر ما آفرید
 وہ کہ دل زد دوستی بخت آنچه از دشمن شنید
 کہ مارا از پریشانی جدا کرد
 بہر طریقیہ بود و خویر و جفا بکند
 راہ بس مروم ہشیار ازین دانه زدند
 گفتا خیال زندگے جاودان کنند
 گفت ابرہامے بوسہ مارا یگان کنند
 گفتا ز جان عسیر ترے کو کہ آن کنند
 گفت آنکہ را بخون جگر میہمان کنند
 کان کس کہ گفت قصہ ما ہم زما شنید
 بدرد چسارہ ز آہ سحر تو اسے کرد
 زانکہ بچران دیدگان ز دوست باور میکنند
 نہ عاشقت کہ دور از تو بوالہوس باشند
 کہ کار باحوالہ بحکم قضا کنند
 دختر ز را مگر بر عقل کاہین کردہ اند
 ہمہ را وعدہ کوثر زلف حورے کرد
 تلخ گفتے و بکام ہمہ شیرین آمد
 آن خرابات معان شد بسر جامے چند

عجب بود دل سنگین سینها بلورین
از مهر تو ام در دل گنجینه پنهان یافت
تا چه خوابی بود کاه بخت بیدار مرا
در کاخ چو شد کاخ چو بتخانه چین کرد
دوشم که دست در خم زلف نگار بود
دانه وصال از چه سید کرد نامه را
ویده می پوشم که یکدم از خیالت باز دارد
دلم ز دست فراق کشید آنچه کشید
شکایت تو بان دل برم که یار تو بود
ما و لعل تو که تاثیر شکر خنده دوست
هر چه او بر جور افزاید من افسانم
بنویس که تا عیب وصال بشمارم
ز خاک کو تو بر تیره ام غباری بود
برینکه عشق وید زندگانی جاوید
هر گره کافد بکار می توانش باز کرد
سبز سیراب شد گل بچمن می آید
باغ گو تو مگر کلبه عطار افست
در و خاصیت در مان بخشید
شادم که خوار بهای عشق از اعتبارم فکند
بعد از نیش جسم زلف پیریشان ندیم
تا وصال از سر کو تو جدا ماندا و را

وصال کردی از سنگ شد عجیب نباشد
بگداخت چنانم عشق که خلق نهانم کرد
زانکه تا پوشید چشم آهنگ بیداری بخرد
در باغ چو شد باغ چو فر دوس برین کرد
هر آرزو که داشت ولم در کنسار بود
شدم آمدش که عفو می امیدوار بود
باز می بینم نهان دل با خیالت راز دارد
که تا ز جام وصال کشید آنچه کشید
حکایت تو به آن کس بکنم که جور تو دید
آنچه آب خضر و باد میسما دارد
ماجرای ما و جانان تا کجا خواهد کشید
می نوشد حق گوید و سالوس ندارد
بشت اشک و مرا از تو یادگار بود
نبشته بود خطی لیک بر مزار بود
آنکه افتد کار او باز زلف خوبان چون کند
غنچه زو خنده و بلبل سخن می آید
یا مگر قافله مشک سخن می آید
ز خم کیفیت مرهم وارد
ترسم چنان خوارم کند که ترسم یارم افکند
اختیار دل ماگر بخت ما باشد
نه دل باغ بود نه سر صحرای باشد

اظهار دوستی بر زبان می کنند خلق
 عنقا نهان ز آمد میان زان بود وصال
 ندیده نه بهین چهره و لربا باید
 وفاست زینت خوبان چو عدل زیب ملوک
 بحسن خلق توان نیز دل ز خلق بر بود
 مگر تو باغ بهشته که خلق از زن و مرد
 بیا که حالت اهل وفا کس و اند
 با هر که گفت گوزن پنهان من نمود
 زلف نسیم دیدیم در گردن دل بند
 نه آرد سنگ تاب قصه ما با همه سخنة
 گفتش ای یار هر جائی مباش از ناز گفت
 ای که میگفتی وصال از گفته ما سر کشید
 از بسکه خو کرد دست دل باز خمت ای ترک کل
 سخنة ز دوستداران ز ره کرم نه پرسد
 چه قسرا نخواهی از دل که بزلف یار گیرد
 دل از و ندید یار نه وفا نه غمگسار
 بدل وصال بود این که تو در کنارش
 میردم در کوچه بهر بامید وفا
 این غم ورنه خوشی کش عقل سخوانی وصال
 بحمد الله مرگوش ست باز ایوا عظمتان
 خون دیزه و کس نیست که دامن تو گیرد

کس در جهان بجز سخن از کیمیا ندید
 از این گروه جو کشید و وفا ندید
 هزار شیوه بتان را بجز وفا باید
 که گفت هر که نکور و ستیبه وفا باید
 بهین نه روی دل فروز و دلربا باید
 بالتماس شب و روزت از خدا خواهند
 که پیش دوست وفا آرد و جفا بهر و
 کس بر خلاف خواهش ما گفت گو نکرد
 یکره و نداشتیم دام دل ما گردد
 دلی از سنگ باید سخت تر تا حال من و اند
 خوب و در عاشق بسیار هر جائی کند
 جان من جز صبر و راه هر چه فرمائی کند
 یاد نگاهت گر کنم در سینم خنجر می شود
 نظری بدر و مشدای ز سر و فغاندار
 مگر او قرار دارد که دلم قرار گیرد
 بکدام امید و آری سر راه یار گیرد
 تو نیامدی و اکنون دل از و کنار گیرد
 دل به پیش کافر به تو اجم می برد
 می فروش از سر بیگانه می شرابم می برد
 تو ساقی را بگو که گوش مینا پنبه بر دارد
 رشک آیدم از خون که گریبان تو گیرد

ہر چہ خورے بادہ خمار آروت
 چہ اشتاق دیدارت نباشم
 گو ز اہد خشک مغرورم سرور
 نسبتے داریم با ہم احتسار از اراکمن
 دے بر شردہ ام و و انارش بسر و بن
 تاکے نظر بر پشت پا بہر خدا بالا نگر
 گز جیتے راہ بکوے سے فروش

شہر وصال ست سے ہے خمار
 تو خور شید ز ستانے ومن عور
 کش چہارہ کنیم ز آب انگور
 تو نہال گلشن خستے و ما ابر بہار
 چشمان من ہنوز فشار ند آب نار
 یارب کہ گفت کز حیا و ایم بہ پشت پانگر
 ہر چہ دارے سے فروش عے بخور

قطعہ

نخواہم نخواہم ہے تخت خاقان
 مرا تخت بہ خاک و رگاہ جانان
 باد شمنان محبت و باد وستان تم
 زانا ویم چہ سو و چو مہر تو در دست
 فرہ و لا غرش بود یکسان
 شب وصل تو گرچہ کوتاہ است
 بدل خیال تو دان دل بشاہ را دہید
 تو بہ میکروم و با او بہ نہان سے گفتہ
 اگر جان برود وصال در عشق
 مے ندانم کدام شیرین تر
 دل ہزاران کار و وارون دل کام فزون
 خلاف شرط و قاہر چہ دوست فرماید
 نصیحت سے پذیرم تا صبح اٹا

بخویم بخویم ہے قصر قیصر
 مرا قصر بہ ساحت کوے و لیسر
 سہل ست اگر تو دوست و دشمن ہی نہیں
 بندم کشودہ و ندارم رو گرین
 ہر کجا عشق شد شکار انداز
 از خدا خواہش بصر صان
 بسر ہوا سے تو وان سر بہستان نیاز
 آنچنانم من ازین کردہ پشیمان کہ میرس
 نوید مباحش دور وفا کوشش
 زان و مان خندہ پاک گفتارش
 تا وصال خستہ کار دل کند یا کار خویش
 خلاف خویش کنم نے خلاف فرمانش
 دران ساعت کہ باشم مست مدہوش

باین بخندانے وصال زوام خوبان چون رہی
 نالہ و دوش ترابر سربید او آورد
 آہوم از روستے معنی آدے ست
 غالب ایست ان کہ آدے شمرے
 از بیرون نوش و از درون نیش اند
 کے سزا دار دوستے باشند
 رو بدیوار کردن آدے تر
 غیر از غمت کہ در پئے خون ریزی هست
 نالہ شبگیر مارا مختلف باشد اثر
 اسے رقیب از محترم گشتے فریب او مخور
 نظرے بر من رنجور فلک در نہ چہ سود
 گفتش نہ ہر غمت را نہ بود تر یا تے
 غصہ خود چہ گویم ہمہ را سے جند
 خوش بود نالہ سندان گذر و خار و شکاف
 مہوئید یاران کہ محسوسے آرد
 دین نبود سخن کان لب بود چون غنچہ بخندان
 گر چہ از بہر فریب و گراشت خوشم
 زانچہ بدست آورے باز نماند بدست
 یاران یوفا و مہربانی * *
 خدمت یزدان کنے یاد ز جنت مکن
 عشق کم از کعبہ نیست تو ز شتر کم نہ

کے از قفس گرد و در ہا مرغیکہ گویا میشود
 تا و گر نالہ امشب چہ اثر ہا وارد
 تو بصورت مبین کہ بسیار اند
 ہمہ گرگان آدے خواہند
 در عقب خصم و در نظر یارند
 کہ بعد دشمنی سزاوارند
 نہ بدنیان کہ نقش دیوارند
 ہرگز کے باہل و فسا مہربان نبود
 در تو خواب آورد اما خلق را بیدار کرد
 زانکہ بامہم انہیں مہر و وفا بسیار کرد
 کہ اشارات تو قانون شفا سے داند
 زیر لب گفت ندانم کہ خدا سے داند
 قصہ دل چہ نویسیم ہمہ را سے داند
 گردے سخت تر از خار و سندان نکند
 گر از تربت من گیا ہے بر آید
 سخن گر ہیچ باشد این بود کان لب سخن وارد
 بد و روزے کہ مرا یار گرا سے وارد
 آب بخ خود مہربانہ بدست اندر آرد
 یار افسانہ و تو بازار
 طاعت جانان کنے چشم تلافی مدار
 راہ و در و پیچ خار خور و سر مختار

نخست پا کے دل شرط کار راہ رویت
 ز راہ دل بود اندر حسیم جانت راہ
 شعر وصال ار تو خوانی از لب شیرین
 ہنوزم یاد آن وادی ہنوزم شوق آن منزل
 ہمیشہ عقل باشد پند فرماے جہان اما
 تو بخود یاد ماننے کروے
 تو ز شرم و من از حجاب خموش
 مدام تکیہ بہ بخشایش این زیان دارد
 ز بس بیاد تو بر ماہ من گرم ہمہ شب
 بجز وصال حجابے میان ما و تو نیست
 دوا بر دواں ہلاکے بخار خش چو موش
 جدا نہ روی تو گر ہو شیار و گریستم
 سزای من کہ ز دام تو ماندہ ام محسوم
 وصال اگر بنواز و گر رہا سازد
 تو در دل من ز ہجرت در فغان مانم زینجا
 درست است اینک یاران رنگ ہم گنیزد از بارے
 بغیر دل کہ در و بودہ و من نہ تو غافل
 یک نکتہ سر نزد گئے از پختگان عشق
 ز اسباب خاتقہ منسم امروزہ خسرقہ
 نامکن ست مطرب و عشوق وے وصال
 برون آید گرا ز لعاش حدیثے

کجاست کہ بہ منان تا دہم طہارت دل
 بیار بادہ و اول بدہ طہارت دل
 یوسف الحق سزا است بر لبہ قائل
 کہ پیلے را بوداہ او سلیے را بود محل
 بسا قائل کہ مہنون گشت مہنونے نشد قائل
 نیک بادا جزاے بد خواہم
 کہ فگندے چنین در انوا ہم
 کہ غفلت آرد و اندازد ت بشر بجمہ
 گمان کنند کہ الفت نشادہ با گرم
 اگر مدد رسد از عشق در ہمیش ہم
 و ماہ نو کہ بود بر فسراد ماہ تمام
 بدوستے کہ دے فارغ از تو نہ ہستم
 چنین کہ دل بخش و غارتشیان بستم
 ہمان اسیر محبت کہ بودہ ام ہستم
 کہ شوق وصل یوسف دارم و یوسف بنیادم
 تو خودا شک مرا مانے و من ہوے ترا مانم
 بختیوے تو عمرے بہر خسرا بہ و دیدم
 از خاے ست اینکہ منی اظہار میکنم
 و ان نیز رہن خانہ خارے کنم
 نامکنت نیز کہ منی تو بہ نشکنم
 ز بس تنگے نہ گرد و پیچ معلوم

خون بهای نرسد کشته شمشیر ترا
 کل ست و بل و سرو و قدر و شمع چه ده
 گرد ستانند بر این میشش
 چنگ مگر توبه میست شنیده
 غم چه خورے با دوه رنگین بخور
 دارم بگوشت یک سخن از پیر میفروش
 بنام ایزد چه چالاک هست ابروی کمان گیش
 وصل از بسکه خواندیم دل بخش گوے ترشد
 و قلمی غم روان چندان نیاید
 شدم تر و امن از آن شوخ ترسا
 به بخشے گر مرا بر شوخ ترسا
 از قول زاهد توبه کن تا گویت اسرار دل
 ز مانع چه تاسه که داریم نسبت
 دل صید نگاه تو دله از نظر خویش
 دله دارم که در حیران نمیداند شکیبائی
 گفتیم که یار کس مشو میخواست خونم ز بخت
 اندک به و کشت چه مقصود روی دوست
 بجای نعره زاهد که دل خراش افتاد
 غمش که در همه عالم ننگد از تنگی
 تفاوتی که میان هست و شیخ این است
 جان با ختن ز حیران صبر از بلاه حیران

مگر از ناز خسران بهر کشته خویش
 چرا من نیز نشینم و بادصل یارے خوش
 عازد بے حاصل خرقه پوش
 زانکه بهر لحظه در آید پوشش
 ز هر چه نوشتمی گلزنک نوش
 خواهی ز غم گزند نیایه پیاله نوش
 که بر یک دل کمان بکشد و خلقه خسته تیرش
 و طایفه که در پلاد و آهن بود تاثیرش
 بشو شیرین بحال کوه کن بخشش
 مرایار بآن سیمین بدن بخشش
 خدایا شوخ تر سارا بمن بخشش
 کیی می که ماستیم از دبه توبه نتوان خوردنش
 دل تو جفا جوتن من جفاکش
 بر مرغ رسد تیر و لیکن ز پر خویش
 بته دارم که گریم ز حیران نیست پرویش
 بر گردنش خون من تا دست کس در گردنش
 گر ربه کعبه نیست مقیم کشت باش
 خروشن چنگ بیان کرد و از ناله و تیغ
 بجز تم که چنان جائے کرد و دل تنگ
 که تنگ من همه نام هست نام او همه تنگ
 آن دله تو آسان دین در غم تو مشکل

عمر خود بیدار در کار نصیحت نکند
آن زمان خوار شدم که غم آگاه شدی
پس سعدی سخنم راحت جان است وصال
کل گلزار بیا در رخ او می جویم
گر چه بے او نه مرا نام نه هستی است وصال
می بده می که بهار است بقوا می حکیم
میکشان خوشدل و زنا و غمیانند آری
من در راه ریاکاران معاذ الله بگو خط
تو از زمانه جفا جو تری و می چه خوش است
اگر در میان کنی دور دستم چه
یک سرم بود و دیگر که رسیدم سووم
هر کجا طره لیلے نشسته مجنونم
عشق تو گفته که نهان کنم زرقیان
اگر چه خوشی از خاطرت فراموشم
ایضا اندک آهسته گذر زمان سزایف
قزایم هر چه ما فریاد بر بیدار و آفراید
مگو بگریه خونین دلان اثر نبود
آه دل من بجان من شر را فکند
بندم و گر عهد باز لفت خوبان
نه آن چه میبارم که خواهر از تو بگیرم
بدست شیشه و سکه بجام دارم

گر بداند پدرا این خصلت مادر زادم
من خود باید دست ز چشمت نه کنون اقلادم
که هم از تربت شیر از چو سعدی زادم
سر و پستان بخیاں قد او می جویم
شرم دارم که کسی نام برود با اویم
ترک می خاصه دین فصل گناه است عظیم
کنه امید فراید بدل و طاعت بیم
اگر خرمیست می نوشم اگر حیفست بے نیم
که با تو شرح جفا می زمانه پر دارم
و گر مرهم نمی بس داغ دارم
یک دلم بود و بر کس که رسیدم دادم
هر کجا خنده شیرین دهنی فراموشم
نال خبر میسد بد ز سوز نهانم
بود خیال تو شب تا صبح در آغووشم
که می بسته بان طره هر چین دارم
ورین بانار خبر ناز می و یزار می نیم
که راه آمدنت را از چشم تربستم
آه که هم خود به تر خویش نشانم
و گر اعتماد می بوی ندارم
جفا کن هر قدر خواهی تو من مهر انقدر دارم
سلامی فتنه آیام دارم

پیر زماجک خواست باوہ گرفتیم
 تو بہ کم از شیشہ نیست در کفستان
 نے مطرب و نے سلقے و نے شاہد و نے جام
 با سحابِ کرمت سبز تر از شلخ بہارم
 تو قیاسِ ل مارا بدلِ خویش مفرما
 ہم خود میدہی ہم ز مستے میکنی عیسم
 کو خود مباحش مطرب و ساقی کہ من ز عشق
 چو نیت چارہ ام ز غم از جو آسمان
 من ملول از خلق و خلق از فغان من صال
 حال زندانِ خرابات ز من پرس کہ من
 سادگی میں کہ ز آشفتنی کار وصال
 چگونہ بادگران دوست را نظارہ کنم
 اگر چہ چارہ از صبر بر نمی آید *
 مادر زاد بہ پیوند تو ام ناف برید
 زمین پس بجای خرقہ نگارے بہ کشیم
 پیر معان بہ تبریت با کفایت ست
 ز بن یاد تو شبہا ماہ می نگرم *
 گرفتیم این کہ تو داوے و بستم ز تو بار
 نداشت بہرہ در ایران روایت تو وصال
 اگر چہ نہ ہر اسراف شد بگفتہ شاہ
 شاد و مازان کہ کشت جسمم بہتیم

شیخ با شیشہ گفت تو بہ شکستیم
 تو بہ بدہ ورنہ بشکنیم کہ مستیم
 اسے شیخ مگر ما چو تو از اہل بہشتیم
 با سموم سخطت زرد تر از برگ خسرویم
 کہ توانے تو گذشتن ز من و من نتوانم
 ہم خود میکنے مجنون و ہم خود می بنیم
 بے نغمہ در سماع و بے باوہ سرخوشیم
 آن بہ کہ تا کند غم خوابان مشوشیم
 وقت آن آمد کہ چندے روی دلا مونیم
 سالما خدمت این طائفہ از جان کردم
 خویش را بستہ آن زلف پریشان کردم
 مگر چو او دل خود را ز سنگ خارہ کنم
 بغیر این کہ قبورے کنم چہ چارہ کنم
 شکر ہامے رسد از طالع مادر زادم
 ہر جاے طلسان قبح می بسر کشیم
 اگر دن نہ قول نامح و قول پدر کشیم
 گمان بر ند کہ الفت فتادہ با نمرم
 دل شکستہ مجروح را کجا بہرم
 باغ خشک چہ حاصل ز نغمہاے ترم
 بیارے کہ چند سود مند یک ہنرم
 ترسم ز بیم خلق نیاید بہتر بیم

شب و صبح شکایتها بدل بود از خرق و
 درین گلشن وصال آن بلیلم کز حسرت و امان
 اگر تو چسار و کارم کنی و گرنه کنی
 صوفی بیا بسوی خرابات رو کنیم
 قصه زلفت تو با باد کنیم یا نه کنیم
 من آدمیم الفت با آدمیان دارم
 گویم اری دید و بر روی تو ندارم دارم
 یا که در دیده بسوی تو نه بینم بینم
 حاصل نه ندگ وصال از همه عشق بود و بر
 از تو رخ باز نتابم که توئی غمناکم
 سلطنت را پیش ما و قیام ما ماند
 ای که گفتی مایه خواری است دل
 یار از بدگوئی خصم شناخت
 رند و عشق باز و دست کن و لیک
 ناهد زخیال زرق بگذر
 من بے خود از آن دو چشم مستم
 اگر در خرابات اگر خود به کعبه
 وفا از گلرخسان زیبا جفا هم
 تو نه عاشق نه حیران نه غریب و نه پریشان
 خسته غمزه دل آشوبم
 فریب چشم جاد و بت نه آنت

بیک نظاره جان فادوم حکایت مختصر گویم
 هزاران گل شکفت و من نهان سر بر چاکم
 خوشم که ره تو و دوست بخت غیر دارم
 آلوده است خرقه بکشت و شوقیم
 عاشق راز تو دل مشا و کنم یا نه کنم
 کے جور جان جویم چون طبع بسو دارم
 یا دل اندر خم موئی تو ندارم دارم
 یا گذر برسد کوئی تو ندارم دارم
 گر چه نداشت حاصل از سر عشق نگذرم
 وز تو دل باز بندم که توئی دل بندم
 تا بکویش با گدا سساقیم
 ما چنین دل راز اول باختیم
 خصم یار و دمانشناختیم
 صد شکر زرق و شید امانت نمیکم
 من تو به خویش را شکستم
 خلقی بگمان که من پرستم
 بهر جا کنم رو بیا و تو هستم
 و سکه زیبا ترست این از تو با هم
 بچنین کے چگویم که چه روزگار دارم
 بسته طره دل آویزم
 که پر پر زنده امان پر پر گاران

غمت را در دل ناکام دارم
 بنصرت دوست شدی گفتم این خلق نکوست
 با تو زین پس ز صفا چون سے بیفتی باشم
 اگر از کز شمه ساقی نهند رهم ز شونخه
 تا دلم گشته گرفتار گرفتار دلم
 تا دلم دلم اندر طلب خوبان رفت
 کاه از بے دلیم زار و گه از خسته دلم
 دل به مید از من و از بس دل و دل میگویم
 بسکنا نالفت یاران دلم افسرده وصال
 سحر با تو گویم حکایات مستی
 غیر تا دقت دانش گد و باد و کنسیم
 در شک غیر سراپا وجود من بگذشت
 حریت که رفتی از کف دارم
 از نام چه اندیشم نامست همه تنگم
 شیخ پیانه شکن تو به با تلقین کرد
 وصال از هنر مندے و نکته سنجی
 تا بزم حسد یغان را چون شمع برافروزم
 من آن محنت کشم که کینه بیدار و در پیخ از من
 تو با هر کس که خواهی باد و پیا شادمان نشین
 بنودم صبر و آراست که آرام بر سر مهرش
 به بزم وصل یدم از تو آن بے التفاتی تا

چه غم از گردش ایام دارم
 بدوست خصم شدن را بگو چه نام کنم
 غم و بی شاد شوم جور کنی خوش باشم
 تو گواه باش نه ابد که زیاده تو به کردم
 دل زیاران همه بگرفته ام و یار دلم
 حالیا از همه نویسد و طلبکار دلم
 این منم آه که عسر همه در کار دلم
 گشته ام خوار جهانے نه چین خوار دلم
 آنکه او یار دلم بود بود بار دلم
 که امشب ازین باد و هوشی ندارم
 غم فرو شیم و اثاث طرب آماد و کنیم
 باین مبین که به بزمش چه شمع جا دارم
 و زیاده ز رفتی هنوزم
 از تنگ چه پر بزم تنگست همه نامم
 آه ازین توبه و پیانه که بشکست بهم
 همه دارم و هیچ حاصل ندارم
 از آتش دل دلم می سوزم و می سازم
 بصد محنت ز خوبان هر کرا بیدار و کردم
 چو من فکر دل خون گشته از جاس و کردم
 و گرنه بار ما از کوسه او غم سفر دارم
 که حسرت های ایام فراق از دل بدر کردم

بمحفلے کہ کشیدت سے کہ افتاد و ست
 مکن یاد دست مکن اینیمه بیداد مکن
 آنچه بظلمات جست خضر بصد خون دل
 در برم آمد بخواب دوش بلال ابرو کے
 جام بے باد و ندارد اثرے بشکنمش
 حکم تقدیر نکر دو چه کشتی این غنم و درو
 نیست وصال در جهان نکته شتافتن قدر و
 کروم سوال بوسه از آن دنان تنگ
 ایجا مہ سیه کردہ چون آب حیاتے تو
 بے تو ای کاش خبر داشتے از کیشب من
 بہ تیغ و تیر و کمان و کند حاجت نیست
 نیدانم خدارا نوگر قنارم بگوئیدم
 سز بختان نیاورم دل بخیاں جوین
 ہستم ز رشک مدعی ایمین کہ خوے او
 تیر پیایے تو کند چاک دل رفو
 ز اہلزد و دست ناکم از بہر زلف حور
 آن را کہ باتو کار چه شاد کے چه اندھے
 نیست بجا اگر ت شمع نکویان خونند
 خرقہ و دق و سجادہ و تسبیح وصال
 چه دام از زلف گستر وے کہ کردے
 بگفتہ ز محبت اغیار بر خاست

ز بے خود کے گذران ماہ را بھنل من
 مہرازیاد مرا وز و گران یاد مکن
 قسمت عشاق گشت از دم شمشیر او
 نیست بجز کاستن حاصل تعبیر او
 گر ہمہ جام جهان بین بسر کھنڈ
 رزق مقسوم خود اید چه کنے این تکفیر
 وہ کہ ہرزہ میرود عسکران ہاے تو
 جاے جواب گفت ندارد سوال تو
 چون آب حیاتے تواند رطلما تے تو
 ایکہ با عیش و طرب میگزد و ہر شب
 کہ حالے ہمہ شد صید کجلا ہے تو
 وفا از دلبران مطلوب یا آزار یا ہر دو
 در سر من ہواے تو در دلم آزد وے تو
 نگذاشت تا گذار کس نقد بکوے تو
 حاجت بسوزنے نگذاری ورشتہ
 نتوان فروخت یوسف خود را برشتہ
 دان دل کہ باتو یار چه مہرے چکیستہ
 بسکہ عاشق کشت و پروانہ گداز آمدہ
 ہمہ دادیم اگر از میکدہ باز آمدہ
 بحر غان حسن دام آشپیانہ
 چہ داری بے ہر وصل ما بہانہ

زلفت باین درازے دوست مانفتا
 نیز در آب میکشان آتش غم فروشان
 تنگست و دستدارے کاتش چو آخر افتد
 پنج امید بنشان گزهرے خورد آب
 از هجر آن قربان تا کے وصال نالے
 بچین زلفت آرام دل من
 مرا در تجرت شد روزگار ان
 مرا از مهر دستے کن بگردن
 لب خانوشن اورا گفت گواست
 یا حاجت دوستان روا کن
 حدیث وعدہ مردم فریب ارگوے
 مگر تنگے آن لب حدیث خواہی گفت
 کشید از خوا تھاہم خسرا بات
 دعوے ماوراید و کار پاوہ بجاست
 اندکے ایدل بیتاب شکیا تر ازین
 شیخ را آگے از حرمتے نیست وصال
 جائے ارچہ بغیر و دم بے بار بود و فرخ
 رو بزم عشرت ساز کنی حباب را آواز کن
 و فسا آموزد و خودے نداند
 سخن بدیع دارم ز کلام مکنتہ سبحان
 بتے کہ جائے ہر مسم نگروہ و مسم

مطلق روزہ داریم او شام روزہ داران
 کاتش غم کشان مگر ہم کشد آب میکشان
 آب از دو چشم خواہد طوفان بجائے باران
 بسیار تلخ دیدم کام امیدواران
 خواہد بسر بیاید این روز روزہ داران
 عجب تر باشد از اسلام در چین
 چرا چشم وفا دارم زیاران
 گناہے گر بود بر گردن من
 کہ اورا نشنو و گوش لبیان
 یا چارہ اضطراب ناکن
 بمن بگوے ولیکن گوے باور کن
 بہ تنگے دل و دست شش برا بر کن
 زہے تاثیر ورد خرم پوشان
 پیر بستہ جنگ دانا بایدا زوشنیدن
 راہ عشق است درین ماہ توانا تر ازین
 ورنہ یک لقمہ نبودیش گوارا تر ازین
 گشت ارچہ بگلزارم بے دوست بود و زندان
 ترتیب سنگ انداز کنین تو بہ ابر سنگان
 دل بے مہر الفت پرورش بین
 اگر ت نہات باید نہ برنج و نئے برنجان
 چکو نہ کردہ بیک عمر جائے در دل من

آمد پیر و شد جوانی
 معشوق و بهار و مطرب و سحر
 پیرانه سراز نشا ط بگذر
 طبعم نه شکیبه از جوانان
 من در غم روے تو چو پیران
 قدم چو کمان شد و نیامد
 اے مست شراب کامرانے
 در محفل مانے نشینے
 تو ماه زینے از نکوے
 اے دولت ناگهان چسبے
 از عشق وصال زندگے یافت
 ز خانقہ بخرابات رخت برد وصال
 من آنچنان که تو خارا شوے بدیده نشانم
 سراے نرسد و شان باد مهور
 بهم چندان نزدیک ماه و خورشید
 سیاه روز و پریشان دوری و درم
 هزار مرتبه میسنای تو به شکستم
 ازان دور چشم شکین و قامت موزون
 اگر وصال تو خواهم فناے خود طلبم
 بخواب دیدمت امان از تو خورشیدم
 علاج اگر تو کنی جسد از رنجورے

بر چید بساط کامرانے
 اصل طرب بند با جوانے
 پیرے ز کجا و شادمانے
 با پیرے و ضعف و ناتوانے
 پیران همه در غم جوانے
 یک تیر مراد بر نشانے
 ناکاے بیدلان چه دانے
 سوز دل مانے نشانے
 بر ما چو قضاے آسمانے
 بر من چو بلاے ناگهانے
 بے عشق مباد و زندگانے
 مگر که از رخسار بے روبروے
 تو آنچنان که من ارگل شوم ز کینه بوی
 که هست آن جاپناه هر خسرا حبی
 که از دست بے جام شرابے
 وصال جمله سر زلف یار را مانے
 هزار تو به کنون بشکستم زیناے
 میان شکر خوبان ز دلبرے علمے
 که من چو شب بزم و تو آفتاب صحرے
 که این معامله میخواستم بیدارے
 طیب اگر تو شوے مر حباب بهارے

تبسم کرد با صد دلربا سئ
 تا غم از پاسه نیندازد از دست
 خدا که امر بخوبی نمود هر کس را
 مشکست آن بنو گل سورسے فگنده
 وان کیسوسے سیاه وزارت بروزگار
 ماه رمضان ست و دیر یکده بسته
 تو چو آتش خلیله که بدوستان بهشته
 اے چشمه آب زندگانی
 اگر ز فشنون دلبریا
 مایه تو کنیم خون باغ
 از عشق سخن نئے توان گفت
 وزیر نشان نئے توان داد
 پیرے گذران وصال در عشق
 برگیسر تمستع از جوانان
 با جانی و دور از تن دریای بودی در ساز چشم
 نازنینان همه بے داد و جفا نتوان کن
 همه شیرین دهنان تلخ زبانند وصال
 وصال از دل خوبان وفا طلب کردن
 بخت آن گو که با تو بنشیند
 زاهد بتو به چنگ بے زنده صدا
 پیش آر خام باد و از زهد تو به کن

بگفت اکنون تو بر خیز از میسانه
 لب جوے و لب ساقی و لب پیمانہ
 من را شوم پے خوبان خداے فرموده
 ابرست آن که بر مہ تابان نهادہ
 وادے و نام آن شب ہجران نهادہ
 قدرے و بازار خرابات شکستہ
 چه عجب کہ تند خوے کہ بدشمنان غدر ہے
 سرمایہ عمر جاودانی
 الا نطریق مہربانی
 بے ماتو شراب ارغوانی
 الا یزبان بے زبانے
 الا بہ نشان بے نشانے
 کین ست دوباره زندگانی
 چون نیست تمتع جوانی
 پیداے و نہائے بے مایه و بامائے
 ہم گلے دید از ان خاک کہ روید خاری
 تو باین تلخ دہانے چه شکر گفتارے
 چنان بود کہ ز ما عاشقان شکیبائے
 ہر او دل آرز و مستدے
 مانش نویم خبر سخن ہر منحنے
 کز آن غرور خیز و از این فروستے

چو دست یابد و دست نگیرد
و او که جورت اند و طرف میکشد مرا
و این به تحقیق بجز عشق نبودست وصال
این آنچه فتنه است که در زگرستان داری
خاک پایت ز آتش خضر کش
من تو چشم باشدم نه بمراد خویش تن
وصال ~~نکردم~~ رسی ز رشک قیاب
وصال از دست تنهایی بجان آمد نگارینا
بکا دل از تو پردازد بکارے
الفاقت نیز با من خالے از آزار نیست
ترک منادر هلاک خلق چه کوشه
تو که نازک ترے از برگ گل بس عجیب است این
مینای وصال ارتمی از باد و لعلست
در همه خصلت بدیعی در همه خلقت شگفت
وصال خوار شدی در رهش بحسرم وفا
و شمع همه عیش و طرب بایار سیمین غنچه
کرم ریخته در و خو و گفتن نمیداند من آنم
درین وفا خوانده لیک بگوش مدعی
دل از هواے فرح بخش بوستان بگرفت
گهی جامم و هدی که بوسه که عظم بر دگر دل
بسیر گلشن و بلخ و بهار از چه روم

چه باشد خالی از دست آستین
گر بار قیاب نیز چنینی که با من
منکر عشق بود آن که نداند دین
و آنچه آشوب که در زلف پریشان دار
تابش دم آید ز آب زنده که
جور کنی عنایتی خشم کنی کرامت
چنان شوی که دگر وصلش آرزو نکنی
رسول پر شش پیک پیای نامہ یادے
که از هر کار دل را باز داردے
با چو زخمی کش فدا هم آوری از سوز من
روے نگارین بزلف تیره چه پوشه
که چه سان زویشان در دل سوزان من آے
حسرت نخورد تا که بود فعل تو باقی
در همه کشور پسندی در همه معنی تمامے
چو بوالهوس تو هم ایکاش بی وفا بودے
اشب همه شور و شغب آن شب شبی شب شب
و رطبی و اند و در مان نمی بخشد تو آنے
از پئے بد گمانیم قصه دراز می کنی
بکاست گوشه دانه که بر کشم نفی
بنام این و عجب سودی عفا الله طرفه سوداے
تو گلشن من و بلخ من و بهار من

زرنج و محنت پروانه واروم آزاد
 توان چنیدن دل دوستان بیازارے
 چنان ز چشم تو مستم که منم چیت
 ترا دشمن خوشخواره را همین فرقت
 زاهد و عاے تو چو فغانم اثر نداشت
 حریفان جمله مخور و زینا جرعه باقی
 به بزم حورا که بید و ست نوشم باوہ کوثر
 غیرت گل در نظر دارے و رشک عنایب
 تا تو چون سرودین بلغ نگشته آناو
 شکل از عہدہ این کار بر این حال
 تا کہ فرماست عشق دے ترسم
 بوضع جان طلب کند از من
 نہ کنے ترک این پرے رویان
 شکوہ ناکر وہ را تقصیر بشم دی و جرم
 حسنت کہ سخت سست پیانے
 نظیر کاش نبودے کست بہر و وفا
 بستان ہر کہ بست پیانے
 زیت غمناک تا شکیبائے
 وہن او کجا و غنچہ کجا
 منع کز مہر تو باشد من بے پروائی
 بغیر از حسن خوبان خرمی نیست

چه شکر با کہ بدل دارم از گرفتارے
 ندوستے بخدا دشمنے و خوشخوارے
 اگر بیا و کنسم روزگار ہشیارے
 کہ دشمنے کنے و دوستیش پسنداری
 نان پس بہر پیر سکدہ باید تو سئلے
 مگر و زمان در و ما بچشم خود کند ساتی
 مرا این جان گز از ہرے بو آن تنگ بدای
 ہمرہ خویشم نہ از یارے بگلشن میہرے
 بایت محتملی با دخترانش باشے
 ما باین بیدے و عشق باین بے باکے
 کہ مبادا در و کند اثرے
 بغلط سویم ار کند نظرے
 بہر حور بہشت اگر بشرے
 خدمت آوردہ را یکسز مجرم انکاشے
 شاہاش کہ نیک نابجا نردے
 چنان کہ نیست نظیرت کسے بزیبائے
 با و فسا ہر کہ داشت پیوندے
 مرد نا کام آرزو مندے
 رودان خود از گلاب بشوے
 پند کز عشق تو باشد من و نا فرمانے
 کز دے بہرہ باشد خوشہ چینی

کما ز بخت بد خویش تن گسب باور
 مگر از خاک جاس لاله لیلے میدد زیر
 وصال این موسم گل من نه تنه اول شکف دادم
 کجائی ایچہ گفتے از وفاعت شود افزون
 وصال آن نیست که جور و جفا مهر از تو بر گیرد
 این ره عشق بودنی سفر کعبه وصال
 پیدا است که بس دل بر بودست نهانی
 بچشم آیکه از چشم نهان گشته که در چشمی
 ترا جادو دل تنگ من و در فکر نخچیرے
 نه از آهیم باور را به و نه باناله تاثیرے

اگر معاینه بینم که در کف سار من
 که خلق آشفته و مجنون و دهر دم بهمرا
 که هر کس با گل اندامے سرے وار و دوسود
 بیاتادر وفای دوست خواریمای من بیمل
 بیغرا از جفا کارے که یاریمای من بینم
 که تو سامان رها از هودج و جازه کنے
 این زلف کج از زیر کلا به کات
 بیاد است آیکه از یادم بدر بردی که در یاد
 نگارینا تو خود صیدے و پنداری که صیاد
 من و این در دبی دوران که پیش نیست تدبیر

تاریخ سفینه منتخب

قطعه تاریخ ریخته قلم مجرب نگار قیامت کار شاعر معنی ایجا و جناب سید محمد و صاحب
 متخلص آزاد رئیس نامی دها که

این نسخه عجیب که در نظم فارسی | خود از برای خویش بهانابو شال | چون شدم ترب نظر افروز و خلعت | از او گفت سال که شعر تر وصال
 ترا دیده فلک که سلک جناب حافظ عجمی حمید صاحب متخلص حمید باشند و کلکته
 بهوش بانسخت تربیت یافت | اطفاف خود در شکفت باطل کمال | از بچه تاریخ آن فکر چو کردم حمید | کرد رقم خامه شعر شگوف وصال
 چکیده خامه که بار جناب مولوی احمد حسین صاحب متخلص وافر مدرس
 فارسی بهر مدرسه دها که

شکر که این نامه جاد و طراز | یافته تربیت خجسته حسب حال | خامه دافزوده سالش رقم | جمله ستایش شود وصال
 ایچہ سند که کتاب سراپا انتخاب سفینه منتخب بار اول بجایه ایرلی ۸۸۸۸۸۸۸۸ طبع پوشید